

IONA

Marin Sorescu

CUPRINS

1. Partea I - Opera: particularități ale dramei postbelice
2. Partea II - Personajul: Iona
3. Partea III - Construcția dramatică: monologul dialogat și solitudinea
4. Partea IV - Schița rapidă cu mnemonics
5. Partea V - Subiect, barem și schelet de eseu
6. Partea VI - Flashcards

PARTEA I. OPERA - PARTICULARITĂȚILE DRAMEI POSTBELICE

I. Curent literar + două trăsături

Drama Iona, publicată în 1968, aparține literaturii postbelice și se încadrează în neomodernism. Textul face parte, alături de Paraclisierul și Matca, din trilogia „Setea muntelui de sare”. Marin Sorescu pornește de la mitul biblic al lui Iona, dar îl reinterpretează modern, transformând povestea profetului înghițit de chit într-o parabolă dramatică despre singurătate, căutare de sine și aspirația spre libertate.

- **Trăsătura 1 - reinterpretarea modernă a mitului.** În textul biblic, Iona este profetul care fuge de misiunea divină și este eliberat după pocăință. La Sorescu, Iona este pescar prins în burți succesive de pești, iar salvarea nu vine din exterior, ci se caută în interiorul ființei. Mitul devine astfel o meditație existențialistă despre condiția omului modern.
- **Trăsătura 2 - teatrul modern și ruptura de convențiile clasice.** Piesa nu are intrigă tradițională, nu dezvoltă un conflict exterior propriu-zis și nu folosește dialogul clasic. Ea este construită ca monolog dialogat: un singur personaj își pune întrebări, își răspunde, se dedublează și transformă scena într-un spațiu al conștiinței.

CITAT / FORMULARE: „Iona este omul în condiția lui umană, în fața vieții și a morții.”

Cum îl folosești: poate fi folosit pentru a explica faptul că personajul nu este doar un pescar, ci o imagine alegorică a umanității.

MNEMONIC: S.O.R.E.S.C.U. PENTRU DRAMA MODERNĂ

S = Singurătate: tema centrală a piesei.

O = Om modern: Iona este personaj-idee, nu erou realist.

R = Reinterpretare: mitul biblic este modificat simbolic.

E = Existență închisă: burțile peștilor devin limite ale vieții.

S = Spațiu simbolic: mare, acvariu, pește, grotă, orizonturi concentrice.

C = Căutare de sine: drumul spre lumină este interior.

U = Ultima soluție: gestul final poate sugera iluminare, nu simplă sinucidere.

II. Tema + două secvențe

Tema principală a piesei este singurătatea ființei umane, dublată de căutarea libertății, a sensului și a comunicării. Iona este un om „nemaipomenit de singur”, prins într-un univers închis, fără răspunsuri clare și fără semne ale divinității. Prin experiența lui, Sorescu prezintă condiția omului modern, care se descoperă izolat de ceilalți, de sacru și chiar de sine.

Secvența 1 - Pierderea ecoului

O primă secvență semnificativă este cea din tabloul I, când Iona își pierde ecoul. Personajul se strigă, își cheamă dublul, dar constată că nu mai primește niciun răspuns. Ecoul devine simbolul identității și al comunicării minime cu sine. Dispariția lui accentuează izolarea absolută: Iona nu mai este doar singur în lume, ci pare să fie desprins și de propria reflexie interioară.

CITAT / FORMULARE: „Gata și ecoul meu... Nu mai e, s-a isprăvit. S-a dus și ăsta. Semn rău.”

Cum îl folosești: arată că pierderea ecoului este pierderea unei forme de confirmare a existenței.

Secvența 2 - Biletul scris cu sânge

O altă secvență importantă este cea din tabloul al III-lea, când Iona scrie un bilet cu propriul sânge, tăindu-și o bucată de piele din podul palmei stângi. Gestul amintește de mesajele naufragiaților și exprimă dorința

disperată de comunicare. Totuși, biletul se întoarce chiar la el, iar Iona nu își recunoaște propriul mesaj. Momentul arată imposibilitatea comunicării și transformă singurătatea într-o înstrăinare de sine.

MNEMONIC DE SCENĂ PENTRU TEMĂ: ECO-BIL

ECO = Ecoul pierdut: singurătate, lipsa răspunsului, criză de identitate.

BIL = Biletul cu sânge: încercare de comunicare, eșec, înstrăinare de sine.

III. Două elemente de structură, compoziție și limbaj

1. Titlul

Titlul Iona face trimitere la mitul biblic al prorocului înghițit de chit, dar piesa schimbă sensul tradițional al poveștii. Iona lui Sorescu nu este salvat de o intervenție exterioară, ci caută singur o ieșire din limitele existenței. Numele trimite și la pierderea identității: personajul se strigă, se caută, se pierde și se regăsește abia în final, când rostește iluminat „Eu sunt Iona”.

2. Conflictul

Conflictul nu este exterior, între personaje, ca în teatrul clasic. Drama lui Iona este un conflict interior, existențial, dintre dorința de libertate și realitatea unui univers închis. Personajul se luptă cu limitele, cu tăcerea lumii, cu singurătatea și cu imposibilitatea de a găsi un sens. Astfel, conflictul se mută din planul acțiunii în planul conștiinței.

3. Structura în patru tablouri și spațiul simbolic

Piesa este alcătuită din patru tablouri, fiecare reprezentând o etapă a căutării. În tabloul I, Iona stă în gura peștelui și pescuiește într-un acvariu, imagine a autoiluzionării. În tablourile II și III, personajul este captiv în burțile unor pești succesivi, semn al limitelor concentrice ale existenței. În tabloul IV, Iona ajunge într-o gură de grotă și vede un șir nesfârșit de burți, conștientizând că evadarea exterioară este imposibilă. Spațiul nu trebuie citit realist, ci simbolic.

MNEMONIC PENTRU STRUCTURĂ: TIT-CON-TAB

TIT = titlul: mit biblic reinterpretat, identitate căutată.

CON = conflict interior: libertate vs. limite existențiale.

TAB = patru tablouri: gura peștelui, burți succesive, grotă, lumină interioară.

Concluzie pentru opera studiată

Prin tema singurătății, prin reinterpretarea mitului biblic și prin formula monologului dialogat, Iona este o dramă modernă, neomodernistă, care transformă teatrul într-o parabolă a condiției umane. Personajul nu luptă cu un adversar exterior, ci cu propriile limite și cu absența sensului. De aceea, finalul sugerează că drumul spre lumină începe prin coborârea în sine.

PARTEA II. PERSONAJUL - IONA

Această secțiune poate fi folosită pentru subiectul despre particularitățile de construcție a unui personaj dramatic. Ea păstrează cerințele de BAC: statut social, moral și psihologic, trăsătură dominantă evidențiată prin două episoade, mijloace de caracterizare și concluzie.

Tipologie literară

- personaj principal și unic, deoarece întreaga piesă se construiește în jurul lui;
- personaj dramatic, fiind definit prin replici, didascalii, gesturi și situații scenice;
- personaj-idee, deoarece nu reprezintă doar un individ, ci condiția omului modern;
- personaj alegoric, pentru că experiența sa trimite la singurătate, căutare, libertate și moarte;
- personaj reflexiv, deoarece meditează asupra existenței, comunicării, destinului și identității.

I. Statutul social, moral și psihologic

Social	Moral și psihologic
pescar, ipostază simbolică a omului care caută, așteaptă și speră; este surprins la început în gura peștelui, cu năvodul aruncat peste cercuri de cretă; nu are o biografie realistă amplă, ci devine reprezentantul omului obișnuit.	moral: tenace, nu renunță la căutare, aspiră spre libertate și lumină; psihologic: singur, anxios, reflexiv, lucid, prins între speranță și disperare; trece de la pasivitate la acțiune și apoi la asumarea propriei identități.

MNEMONIC PENTRU STATUT: P.E.S.C.A.R.

- P** = Pescar: statut social simplu, dar simbolic.
E = Exponent: imagine a omului modern.
S = Singur: izolat de lume, de divinitate și de sine.
C = Căutător: caută ieșirea, sensul, lumina.
A = Aspiră la libertate: refuză închiderea în limite.
R = Reflexiv: meditează asupra vieții, morții și identității.

II. Trăsătura dominantă + două episoade

Trăsătura dominantă a lui Iona este singurătatea, înțeleasă nu ca simplă absență a oamenilor, ci ca stare existențială. Personajul este izolat într-un univers care nu îi răspunde. De aceea, el vorbește cu sine, se dedublează, își caută ecoul, trimite mesaje și încearcă să găsească o ieșire spre lumină.

Episodul 1 - Pierderea ecoului

În tabloul I, Iona își pierde ecoul. Pentru un personaj care vorbește singur, ecoul reprezintă ultima formă de dialog, ultima confirmare că vocea lui se întoarce spre sine. Când ecoul dispare, singurătatea devine radicală. Iona nu mai poate comunica nici măcar cu propria reverberație. Episodul conturează un personaj prins într-o criză de identitate și de comunicare.

Episodul 2 - Biletul scris cu sânge

În tabloul al III-lea, Iona scrie un bilet cu propriul sânge și îl trimite într-o bășică de pește, asemenea unui naufragiat. Gestul arată disperarea de a fi auzit și nevoia profundă de comunicare. Faptul că biletul ajunge tot la el și că personajul nu își recunoaște propriul mesaj accentuează izolarea: lumea exterioară nu răspunde, iar sinele devine străin.

Episodul 3 - Finalul, pentru asumarea identității

Finalul poate fi folosit ca episod suplimentar. În tabloul IV, Iona își amintește numele și își recuperează identitatea: „Eu sunt Iona”. Gestul spintecării burții poate fi interpretat simbolic drept încercare de a găsi

lumina în sine, nu doar ca sinucidere. Personajul înțelege că ieșirea nu se află în exterior, ci în inversarea drumului, adică în coborârea spre sine.

CITAT / FORMULARE: „Gata, Iona! Răzbim noi cumva la lumină.”

Cum îl folosești: arată speranța finală și transformă gestul tragic într-o posibilă formă de eliberare interioară.

MNEMONIC PENTRU PERSONAJ: S.I.N.E.

S = Singurătatea: personajul trăiește ruptura de lume și de sine.

I = Identitatea: își pierde și își regăsește numele.

N = Neliniștea: caută sens, libertate, comunicare.

E = Evadarea: ieșirea adevărată este căutată în interior.

III. Mijloace de caracterizare

- **Caracterizarea directă** se realizează mai ales prin didascalii. Autorul notează stări și atitudini precum „explicativ”, „înțelept”, „uimit”, „vesel”, „curios”, „nehotărât”, „făcându-și curaj”.
- **Caracterizarea indirectă** se realizează prin gesturi, limbaj, reacții și situații scenice: Iona pescuiește într-un acvariu, își caută ecoul, taie burți de pești, scrie cu sânge și se strigă pe nume.
- **Numele personajului** trimite la mitul biblic, dar și la identitatea fragmentată: Iona se strigă, se pierde, apoi se regăsește.
- **Monologul dialogat** este mijlocul central de construcție, deoarece personajul își devine interlocutor și transformă singurătatea în dialog interior.
- **Spațiul simbolic** contribuie la caracterizare: burțile peștilor, gura grotei și orizonturile concentrice exprimă limitele existenței.

Concluzie pentru personaj

Iona este un personaj modern, reflexiv și alegoric, care întruchipează condiția omului singur în fața vieții și a morții. El nu este un erou clasic, ci un om obișnuit transformat în simbol al căutării de sine. Prin monolog, gesturi și spațiu simbolic, Marin Sorescu construiește imaginea ființei care refuză închiderea și speră să răzbată la lumină.

PARTEA III. CONSTRUCȚIA DRAMATICĂ - MONOLOGUL DIALOGAT ȘI SOLITUDINEA

Pentru Iona, structura clasică a relației dintre două personaje este înlocuită de relația personajului cu sinele său. Piesa are un singur personaj activ, iar dramatismul se naște din dedublare, din monologul dialogat și din încercarea eșuată de comunicare cu lumea.

I. Monologul dialogat ca mecanism dramatic

Monologul dialogat este formula scenică prin care Iona își pune întrebări și își răspunde „ca și când în scenă ar fi două persoane”. Această tehnică exprimă singurătatea absolută, dar și nevoia personajului de a-și crea un interlocutor. În lipsa celorlalți, Iona își devine partener de dialog, martor, judecător și sprijin. Astfel, conflictul dramatic se interiorizează.

MNEMONIC: D.E.D.U.B.L.A.R.E.

- D** = Două voci într-un singur personaj.
- E** = Ecoul pierdut rupe dialogul minim cu sine.
- D** = Dialogul exterior este aproape absent.
- U** = Universul scenic devine interior.
- B** = Burțile peștilor sunt limite succesive.
- L** = Libertatea este căutată ca lumină.
- A** = Alegoria transformă pescarul în simbol.
- R** = Reflexivitatea domină acțiunea.
- E** = Evadarea se caută prin sine.

II. Două secvențe relevante pentru formula dramatică

Secvența 1 - „ca orice om foarte singur”

Indicația scenică de la începutul piesei precizează că Iona vorbește tare cu sine însuși, își pune întrebări și își răspunde. Această notație explică întreaga convenție dramatică. Piesa nu urmărește dialoguri între personaje, ci desfășurarea unei conștiințe care se fragmentează pentru a supraviețui singurătății.

Secvența 2 - cei doi pescari muți

În tabloul al III-lea apar doi pescari care poartă câte o bârnă în spate, dar rămân tăcuți la întrebările lui Iona. Ei simbolizează oamenii resemnați, fiecare purtându-și povara. Prezența lor nu anulează singurătatea protagonistului, ci o intensifică: există oameni în jur, dar comunicarea reală nu se produce.

III. Elemente de structură relevante pentru monolog și solitudine

1. Spațiul scenic

Spațiul scenic are valoare metaforică: acvariul, marea, burțile peștilor, moara de vânt și gura de grotă nu sunt decoruri realiste, ci imagini ale limitelor existenței. Iona înaintea, dar fiecare evadare deschide o altă închisoare. Spațiul arată că omul modern nu se confruntă cu un zid unic, ci cu o succesiune de limite.

2. Timpul psihologic

Timpul nu este istoric sau cronologic, ci psihologic. Barba lui Iona din tabloul IV arată trecerea unei durate imense, aproape existențiale. Piesa nu urmărește o acțiune realistă, ci transformarea interioară a personajului: de la pasivitate, la acțiune, apoi la revelarea identității.

3. Limbajul metaforic

Limbajul lui Iona combină gravitatea meditației cu ironia și firescul vorbirii cotidiene. Replicile despre viață, moarte, familie, libertate și vis transformă textul într-o meditație dramatică. Viața este numită metaforic „drăcia aceea frumoasă și minunată și nenorocită și caraghioasă, formată din ani”, formule care concentrează tragicul și comicul existenței.

Concluzie pentru construcția dramatică

Monologul dialogat, spațiul simbolic și timpul psihologic transformă Iona într-o parabolă modernă despre singurătate. Marin Sorescu renunță la conflictul exterior și la dialogul tradițional pentru a reprezenta drama conștiinței. De aceea, piesa este modernă nu doar prin temă, ci și prin felul în care scena devine spațiul unei căutări interioare.

PARTEA IV. SCHIȚA RAPIDĂ CU MNEMONICS

Această parte este pentru recapitulare vizuală. Elevii o citesc pe verticală, bloc cu bloc. Fiecare cod mnemonic trebuie repetat fără material, apoi completat din memorie.

A. OPERA

CONTEXT - CURENT - AN

Autor: Marin Sorescu.

Operă: Iona.

An apariție: 1968.

Curent: neomodernism, literatură postbelică.

Specie: dramă modernă / parabolă dramatică / tragedie în patru tablouri.

Trilogie: Setea muntelui de sare, alături de Paraclisierul și Matca.

S.O.R.E.S.C.U. - CONCEPTE-CHEIE

S = Singurătatea ființei umane.

O = Omul modern în fața vieții și a morții.

R = Reinterpretarea mitului biblic.

E = Existența ca spațiu închis.

S = Spațiu scenic simbolic.

C = Conflict interior, nu exterior.

U = Ultima căutare: lumina din sine.

TEMĂ + EPISOADE

Temă: singurătatea omului modern și căutarea libertății.

Episod 1: pierderea ecoului - criza comunicării și a identității.

Episod 2: biletul cu sânge - încercare eșuată de comunicare.

Bonus: finalul - regăsirea numelui și drumul invers spre lumină.

STRUCTURĂ - COMPOZIȚIE - LIMBAJ

Titlu: mit biblic reinterpretat.

Conflict: interior, existențial.

Monolog dialogat: un personaj, două voci.

Spațiu: acvariu, mare, burți de pești, grotă.

Timp: psihologic, simbolic, atemporal.

Stil: metaforic, ironic, parabolic.

B. PERSONAJUL - IONA

STATUT INIȚIAL -> EVOLUȚIE

Start: pescar în gura peștelui, aparent nepăsător.

Criză: este înghițit și descoperă limite succesive.

Căutare: taie burțile peștilor, trimite mesaje, întreabă, reflectează.

Revelație: își amintește numele - „Eu sunt Iona”.

Final: alege drumul invers și speră să răzbată la lumină.

P.E.S.C.A.R. - TRĂSĂTURI

P = Pescarul ca simbol al speranței.

E = Exponent al omului modern.

S = Singurătate absolută.

C = Căutare de sens.

A = Aspirație spre libertate.

R = Reflexivitate și luciditate.

C. CONSTRUCȚIA DRAMATICĂ

ECO-BIL-FIN

ECO = ecoul pierdut, anularea răspunsului.

BIL = biletul cu sânge, comunicare eșuată.

FIN = finalul, regăsirea identității și lumina interioară.

Literă / cod	Ce reții	Formulare de pus în eseu
SORESCU	drama modernă	Sorescu transformă mitul biblic într-o parabolă despre omul modern.
ECO-BIL	tema solitudinii	Ecoul pierdut și biletul cu sânge arată imposibilitatea comunicării.
PESCAR	statut personaj	Iona este pescar, dar și simbol al omului care caută sensul.
SINE	trăsătură	Singurătatea îl obligă pe Iona să se dedubleze și să se caute pe sine.
TIT-CON-TAB	structură	Titlul, conflictul interior și cele patru tablouri susțin caracterul parabolic.
ISEEC	eseu BAC	Introducere, Specie/Statut, Episoade, Elemente, Concluzie.

PARTEA V. SUBIECT, BAREM ȘI SCHELET DE ESEU

Subiectul al III-lea - particularități ale unui text dramatic studiat

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți particularitățile unui text dramatic studiat, aparținând lui Marin Sorescu.

Repere de bifat în eseu

- ☐ încadrarea operei în neomodernism și în teatrul modern postbelic;
- ☐ prezentarea a două trăsături ale dramei moderne;
- ☐ comentarea a două episoade relevante pentru tema singurătății;
- ☐ analiza a două elemente de structură, compoziție și limbaj;
- ☐ introducere, cuprins și concluzie clare;
- ☐ minimum 400 de cuvinte și limbă literară.

MNEMONIC PENTRU ESEU: I.S.E.E.C.

- I** = Introducere: Iona, 1968, Marin Sorescu, neomodernism.
- S** = Specie: dramă modernă, parabolă dramatică, monolog dialogat.
- E** = Episoade: ecoul pierdut și bilețul cu sânge.
- E** = Elemente: titlu, conflict interior, patru tablouri, spațiu simbolic.
- C** = Concluzie: condiția omului modern singur și căutarea luminii.

Schelet rapid de eseu - opera

1. Introducere: Iona de Marin Sorescu este o dramă postbelică, publicată în 1968, inclusă în trilogia Setea muntelui de sare și încadrată în neomodernism.
2. Încadrare: piesa aparține teatrului modern prin reinterpretarea mitului biblic, prin monologul dialogat, prin personajul-idee și prin absența conflictului exterior tradițional.
3. Tema: singurătatea omului modern, căutarea libertății și a sensului. Secvențe: pierderea ecoului și bilețul scris cu sânge.
4. Elemente de structură: titlul mitic, conflictul interior, cele patru tablouri, spațiul simbolic și limbajul metaforic.
5. Concluzie: Iona este o parabolă dramatică despre omul prins în limite succesive, care înțelege că drumul spre lumină începe prin regăsirea de sine.

Subiect alternativ - caracterizarea personajului Iona

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți particularitățile de construcție a unui personaj dintr-un text dramatic studiat.

SCHELET: I.S.T.E.M.C.

- I** = Introducere: personajul dramatic modern devine personaj-idee.
- S** = Statut: social, moral, psihologic.
- T** = Trăsătură: singurătatea / reflexivitatea.
- E** = Episoade: ecoul pierdut + bilețul cu sânge / finalul.
- M** = Mijloace: didascalii, monolog, gesturi, nume, spațiu simbolic.
- C** = Concluzie: Iona reprezintă omul modern aflat în căutarea libertății.

Subiect alternativ - construcția dramatică modernă

Redactează un eseu de minimum 400 de cuvinte, în care să prezinți modul în care un text dramatic studiat ilustrează teatrul modern.

SCHELET: M.S.T.C.L.

- M** = Monolog dialogat: un personaj, două voci.
- S** = Spațiu simbolic: burți de pești, acvariu, grotă.
- T** = Timp psihologic: durată interioară, nu cronologie realistă.
- C** = Conflict interior: omul cu sine și cu limitele existenței.
- L** = Limbaj metaforic: teatru-parabolă, nu acțiune realistă.

PARTEA VI. FLASHCARDS

Folosește aceste întrebări pentru recapitulare rapidă. Răspunde fără să te uiți, apoi verifică formularea.

Întrebare	Răspuns de memorat
Când a apărut Iona?	În 1968, în perioada literaturii postbelice.
Din ce trilogie face parte piesa?	Din trilogia Setea muntelui de sare, alături de Paraclisierul și Matca.
În ce curent se încadrează?	În neomodernism și în teatrul modern postbelic.
Ce specie literară este?	Dramă modernă / parabolă dramatică / tragedie în patru tablouri.
Care este tema principală?	Singurătatea ființei umane și căutarea libertății/sensului.
Ce mit reinterpretează Sorescu?	Mitul biblic al lui Iona, prorocul înghițit de chit.
Ce este monologul dialogat?	Formula prin care Iona vorbește cu sine ca și când pe scenă ar fi două persoane.
Ce simbolizează pierderea ecoului?	Pierderea comunicării și criza identității.
Ce simbolizează biletul scris cu sânge?	Încercarea disperată și eșuată de comunicare cu lumea.
Ce reprezintă burțile peștilor?	Limitele succesive ale existenței, închisori concentrice.
Care este statutul social al lui Iona?	Pescar, statut cu valoare simbolică: omul care caută și speră.
Ce tip de personaj este Iona?	Personaj-idee, alegoric, reflexiv, simbol al omului modern.
Care este conflictul piesei?	Conflict interior/existențial, nu conflict exterior clasic.
Cum poate fi interpretat finalul?	Ca gest tragic, dar și ca drum simbolic spre iluminare și regăsirea sinelui.
Care este formula-cheie de final?	„Răzbim noi cumva la lumină”, expresie a speranței și a căutării interioare.